

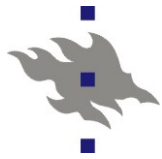

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Lukutaidon uudet muodot äidinkielen ja kirjallisuuden opettajan haasteena – Asiantuntijanäkökulma mediakasvatukseen, osa 1

Annukka Uusitalo
28.2.2006

**Mediakasvatuskeskus
Soveltavan kasvatustieteen laitos
Käyttäytymistieteellinen tiedekunta**

Millaista lukutaitoa tarvitaan?

- Lukutaito – taito lukea, kirjoittaa ja laskea
- Informaatiolukutaito – kyky kerätä, jäsentää ja arvioida informaatiota ja esittää perusteltuja mielipiteitä
- Teknologialukutaito – kyky käyttää uutta mediaa informaation pääsemiseksi ja sen kommunikoinniseksi
- Luovat mediavalmiudet – kyky tuottaa ja jakaa informaatiota eri tavoin
- Globaali lukutaito – kyky olla vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä eri kulttuurien ja kansallisuuksien kanssa
- Vastuullinen lukutaito – kyky huomioida sosiaaliset ja yhteiskunnalliset seuraukset

(Varis 2002; 2005)

5 näkökulmaa medialukutaitoon

Alan asiantuntijoiden mukaan medialukutaito on:

- Yksilön ominaisuus
- Osa yleissivistystä
- Osa tiedonhankintaprosessia
- Tietotekninen käyttö- ja lukutaito
- Kuvanlukutaito ja visuaalisuus

(Sintonen 2001)

Onko aina kyse lukutaidosta?

- Pohjalla sana taito – *tekhne*, joka merkitsee ihmisen tapaa kokea, ymmärtää ja tietää maailma (Varto 2002)
- Mediataju – tunne ja kokemus (Sihvonen 1996)
- Mediakielitaito – kyky käyttää medioita, ymmärtää medioiden kieltä ja tulkita median sisältöjä kriittisesti (Suoninen 2004)
- Mediakompetenssi – kyky hallita ja käyttää mediaa omassa elämässään (Kotilainen 2001)
- Mediataito – aktiivinen ja tuottava medioiden ja uusien tekniikoiden hallintataito ja viestinnällisyys (Tella ym. 2001)
- Mediasivistys – jatkuvaa ja tietoista itsensä kehittämistä moraalisisilla, esteettisillä, kognitiivisilla ja emotionaalisilla alueilla (Potter 2001)

Opettajan mediataidot

- Kielitaidolliset, kulttuuriset ja viestinnälliset valmiudet
- Sosiaaliset valmiudet
- Tiedolliset valmiudet
- Eettiset valmiudet
- Esteettiset valmiudet
- Tieto- ja viestintätekniset taidot

(Tella ym. 2001)

- Sitoutuminen mediakasvatukseen
- Aktiivisen oppimisen taidot
- Kriittinen autonomia mediakasvattajana
- Vuorovaikutus ja pyrkimys yhteistyöhön

(Kotilainen 2001)

Mediakasvatuksen painopisteet

- 1970-luku: Joukkotiedotuskasvatus
- 1980-luku: Elokuva- ja televisiokasvatus
- 1990-luku: Viestintäkasvatus
- 2000-luku: Mediakasvatus

- Aihekokonaisuudet opetussuunnitelmissa
  - Perusopetuksessa: Viestintä- ja mediataito
-aihekokonaisuuden päämääränä on kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja, edistää median aseman ja merkityksen ymmärtämistä sekä kehittää median käyttötaitoja
  - Lukio-opetuksessa: Viestintä- ja mediaosaaminen
-aihekokonaisuus antaa viestien tulkinta- ja vastaanottotaitoja sekä valmiuksia mediakriittisyyteen

Kysymyksiä medialukutaidosta

- Tulisiko medialukutaidon opetuksen pyrkiä suojelemaan lapsia ja nuoria negatiivisilta median vaikutuksilta?
- Tulisiko median tuottamisen olla välttämätön piirre medialukutaidon opetuksessa?
- Tulisiko medialukutaidon keskittyä populaarikulttuurin teksteihin?
- Tulisiko medialukutaidolla olla suurempi poliittinen tai ideologinen tavoite?
- Tulisiko medialukutaidon keskittyä kouluperustaisiin peruskoulun opetusympäristöihin?
- Tulisiko medialukutaitoa opettaa erityisaineena vai tulisiko se integroida olemassa oleviin oppiaineisiin?
- Tulisiko mediaorganisaatioiden tukea medialukutaitoaloitteita taloudellisesti? (Hobbs 1998)

Lähteet

- Hobbs, R. 1998. The Seven Great Debates in the Media Literacy Movement. *Journal of Communication* 48 (1), 16–32.
- Kotilainen, S. 2001. *Mediakulttuurin haasteita opettajankoulutukselle*. Tampere: Acta Universitatis Tamperensis 807.
- Potter, W. J. 2001. *Media literacy*. Thousand Oaks: Sage.
- Sihvonen, J. 1996. *Aineeton syli - johdatus audiovisuaaliseen tulevaisuuteen*. Tampere: Gaudeamus.
- Sintonen, S. 2001. *Mediakasvatus ja sen musiikilliset mahdollisuudet*. Helsinki: Sibelius-Akatemia, *Studia Musica* 11.
- Suoninen, A. 2004. *Mediakielitaidon jäljillä: Lapset ja nuoret valikoivina mediakäyttäjinä*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Tella, S., Vahtivuori, S., Vuorento, A., Wager, P. & Oksanen, U. 2001. *Verkko opetuksessa – opettaja verkossa*. Helsinki: Edita.
- Varis, T. 2002. *Medialukutaito*. Teoksessa J. Saarinen (toim.) *Kouluttajana verkossa: menetelmät ja tekniikat*. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 11–31.
- Varis, T. 2005. *Medialukutaidon tila ja toteutus Euroopassa*. Teoksessa T. Varis (toim.) *Uusrenessanssiajattelu, digitaalinen osaaminen ja monikulttuurisuuteen kasvaminen*. Helsinki: Okka, Opetus-, kasvatus ja koulutusalojen säätiö, 9–29.
- Varto, J. 2002. *Isien synnit: Kasvatuksen kulttuurinen ja biologinen ongelma*. Tampere: Tampere University Press.